

Introducció a l'accés obert a la literatura científica i tècnica

Imma Subirats Coll

Dept. de Política Territorial i Obres Públiques
Generalitat de Catalunya

**9es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació
Barcelona, 25 i 26 de novembre de 2004**

De què parlem exactament amb “accés obert a la literatura científica”?

“Entenem per accés obert a la informació la seva lliure disponibilitat a Internet, permetent que qualsevol usuari pugui llegir, copiar, distribuir, imprimir, cercar o enllaçar al text complet per a qualsevol altre ús legal, sense barreres financeres, legals o tècniques [...] L'única restricció sobre la seva reproducció i distribució, i l'únic paper del copyright en aquesta matèria, ha de ser donar als autors el control sobre la integritat del seu treball i el dret de ser correctament reconeguts i citats.”

“L'accés obert elimina dos tipus de barreres: el alt cost econòmic de les subscripcions a les revistes i el restrictiu ús del copyright i condicions de llicència. “

Peter Suber. *Guide to the Open Access Movement* [En línia] Ver. 14 juny 2004
<<http://www.earlham.edu/~peters/fos/guide.htm>> [Consulta: 20 novembre 2004].

No és un nou sistema de publicació!!

Sistema de la publicació científica

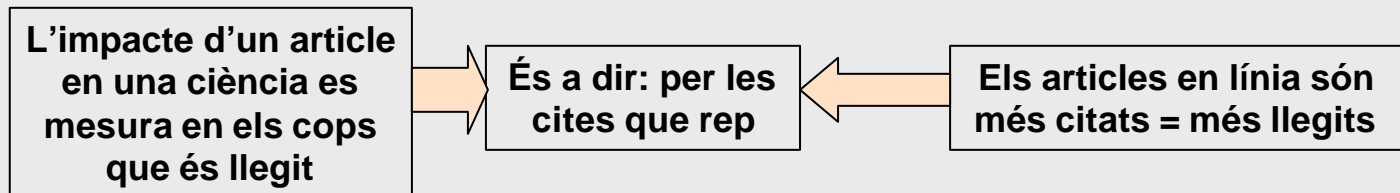
Funcions

- 🖥️ **Registre** → Establir la prioritat intel·lectual d'una idea
- 🖥️ **Certificació** → Certificar la qualitat/validesa de la recerca
- 🖥️ **Accessibilitat** → Assegurar l'accés a la recerca
- 🖥️ **Preservació/Arxiu** → Preservar la recerca per a un ús futur

Quins són els principals problemes en el sistema de publicació científica?

L'augment del preu de les revistes científiques

Influencia negativament al factor d'impacte entre la comunitat científica

La propietat intel·lectual (copyright) dels treballs científics

Impedeix el reaprofitament dels propis treballs de recerca per a ensenyar i investigar

L'editorial reten el copyright, molts cops tant per articles que publica com per aquells que descarta

Accés Obert a la literatura científica

Accedir als articles universalment i lliurament

- ☞ Maximitzant l'impacte i accés a la recerca
- ☞ Millorant i potenciant el progrés científic
- ☞ Contribuint al prestigi/manteniment de les Universitats i Centres d'Inv.

Retenir el **copyright** dels autors en els seus propis treballs intel·lectuals

- ☞ Auto arxivar els seus documents en arxius oberts

Això possibilitarà que....

- ☞ els lectors/científics puguin ser més efectius en la seva feina
- ☞ les biblioteques puguin satisfer totes les necessitats dels seus usuaris
- ☞ la societat no perdi informació (patrimoni científic)
- ☞ els autors tinguin el reconeixement que desitgen

Com fer-ho? (1)

1. Potenciant les revistes d'accés obert

🖥️ Creant o convertint les 24.000 revistes que hi ha al món

Directory of Open Access Journals (Lund University Library) -> 1362 revistes

🖥️ Trobant noves formes de finançament per a les revistes

A través de fundacions o els governs que financen la recerca, els propis laboratoris o universitats que contracten els investigadors paguen per publicar, les editorials donant un valor afegit als textos bàsics, etc.

🖥️ Persuadint els autors que publiquin en les noves revistes

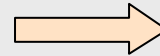
procurar que la publicació en lliure accés sigui promocionada

Com fer-ho? (2)

2. Dipositant els documents en **Arxius oberts**

📄 Són col·leccions digitals que **RECULLEN** i **CONSERVEN** la producció científica, compatibles amb OAI-PMH

📄 No es tracta d'un concepte nou

Ex. ArXiv (1991)
conté + de 300.000
documents

📄 Tipologies d'arxius oberts: **Centrals i Institucionals**

Creats a l'entorn d'una disciplina

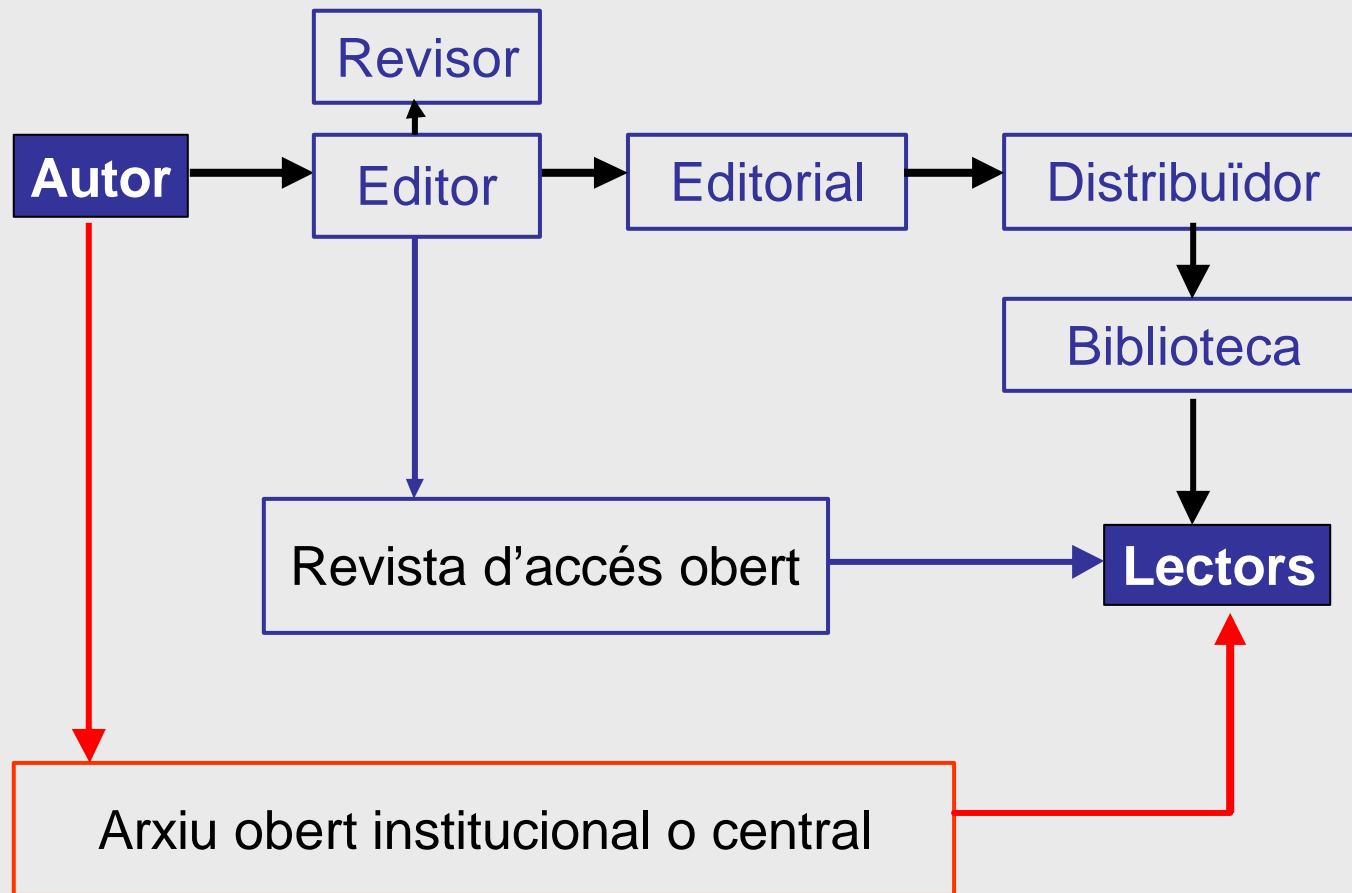
Centrats en una organització

La política de l'accés obert és potenciar els arxius institucionals

Els beneficis de l'impacte de la investigació són a nivell institucional

És possible definir polítiques perquè els membres afegixen continguts

En conclusió...

Com s'està avançant?

Les editorials tendeixen a permetre l'auto arxiu

📖 Revistes d'accés obert, l'ideal, però la solució no està en esperar que totes les revistes ho siguin

I pel que fa als arxius oberts?

📖 200 arxius oberts al món

📖 Més de 100 universitats disposen del seu propi arxiu obert

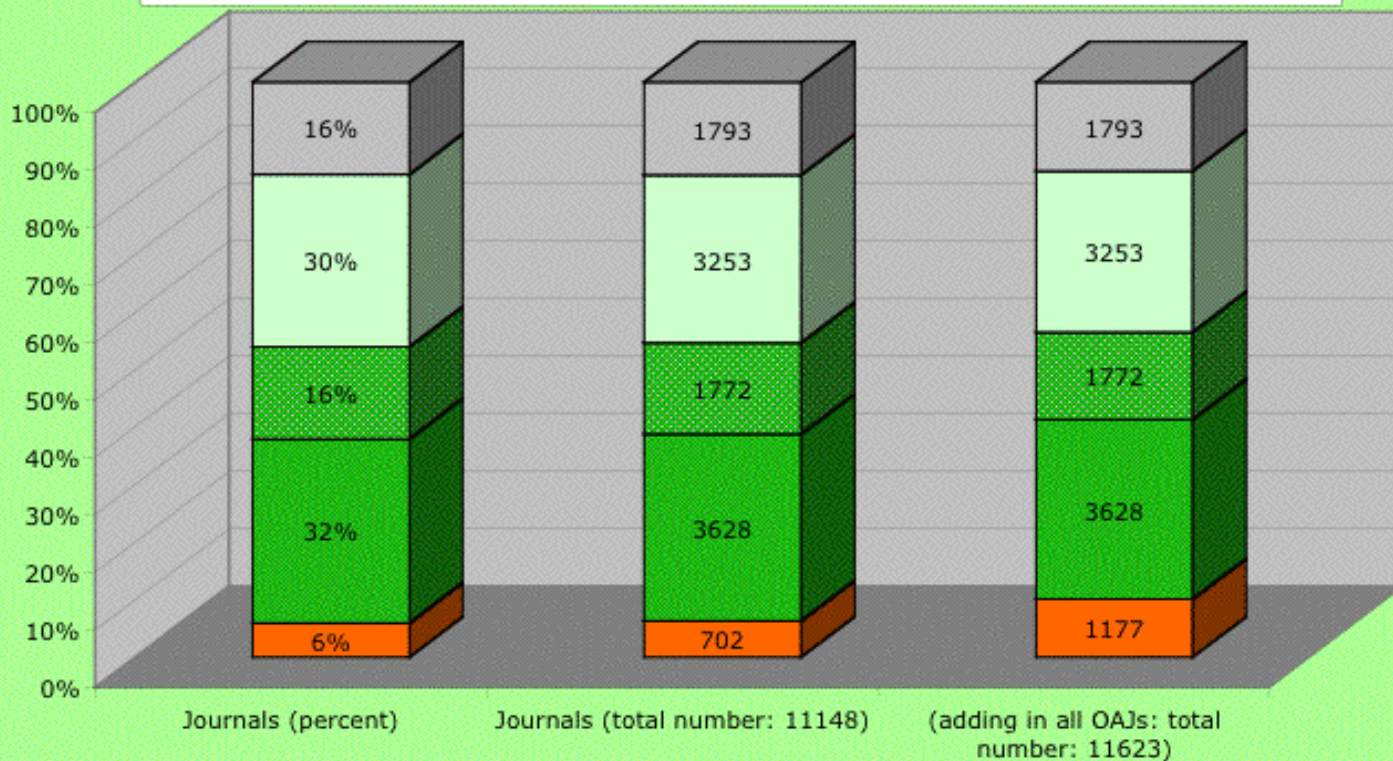
📖 **Es creix ràpid, però no suficientment ràpid...**

complement de qualitat al model de publicació científica existent

Projecte Romeo (JISC, UK)

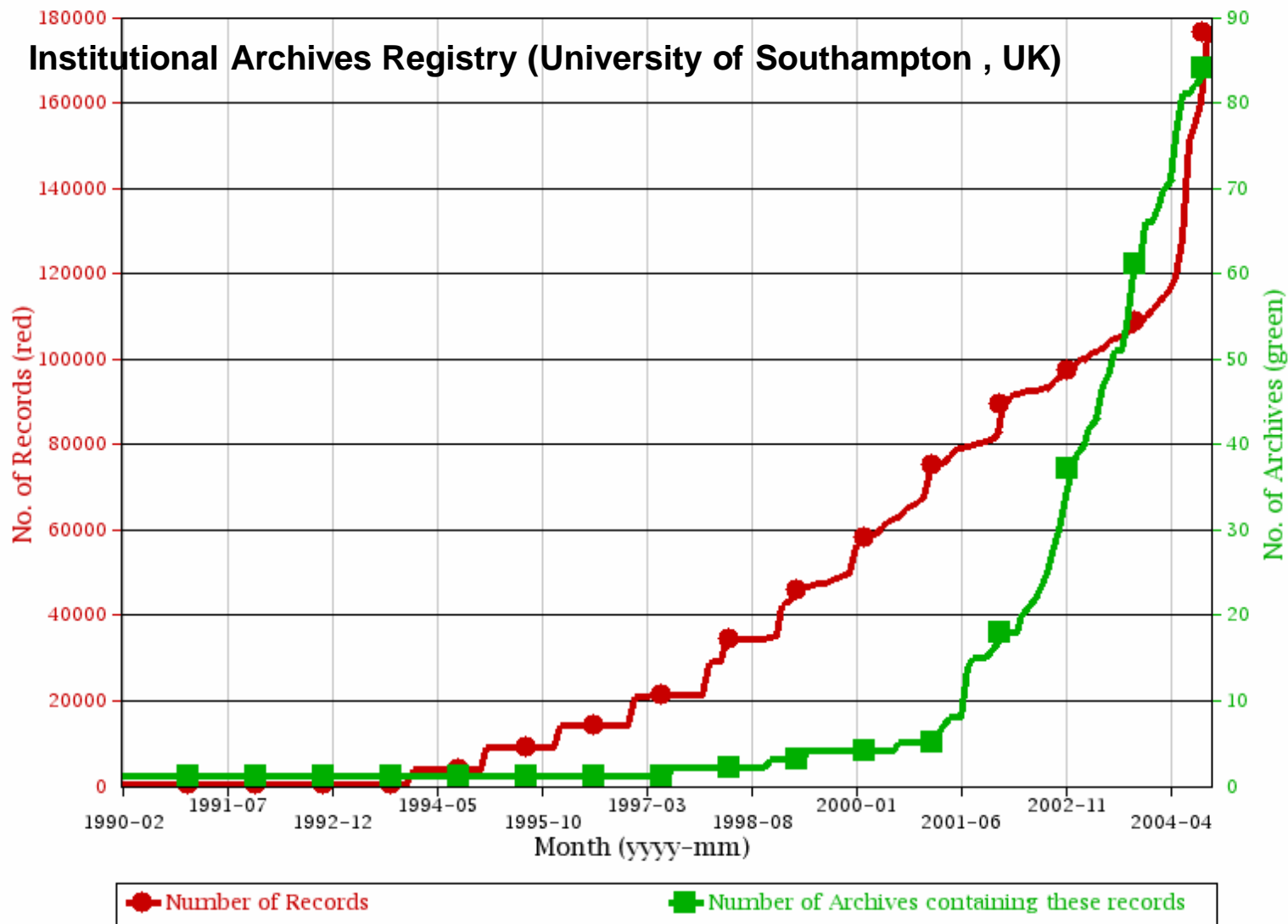
Gold (OA), Green (S-A) & Gray Journals

- GRAY: No green light yet
- PALE-GREEN: Green Light for Author Preprint Self-Archiving (S-A)
- GREEN (spotted): Green Light for Author Postprint Self-Archiving (S-A)
- GREEN (solid): Green Light for Author Postprint and Preprint Self-Archiving (S-A)
- GOLD: Open Access Journals (OAJ) <http://www.doaj.org/>

Growth of Institutional Archives and Contents

Generated by <http://archives.eprints.org/>

Qui té un paper fonamental? (1)

1. Els bibliotecaris (perspectiva tècnica)

Són els que han de difondre l'accés obert entre els seus usuaris/autors

☞ Han d'INCLOURE i DIFONDRE en les seves col·leccions material procedent de l'accés obert: arxius, serveis i revistes d'accés obert

☞ Han de CREAR arxius oberts

Gestionar-los: qualitat de les metadades i dels formats dels textos complets

☞ Han d'INFORMAR als autors dels seus drets!!

☞ Condicions de publicació de les revistes en les ciències dels seus usuaris

Són els que tenen el paper més important en el desenvolupament dels arxius oberts : han de garantir la perdurabilitat i qualitat dels arxius oberts

Qui té un paper fonamental? (2)

---

2. Les Universitats (perspectiva institucional)

Són els organismes que han de desenvolupar les directrius i polítiques pels seus propis arxius oberts: han de RECOLZAR la feina dels bibliotecaris

 Haurien de POSAR les eines indispensables pel desenvolupament dels arxius oberts i per què NO QUEDIN buits

 Haurien de REQUERIR que el seu personal científic arxivi els seus documents en el seu propi arxiu institucional

Això suposarà un increment en el prestigi i la presència de la Universitat en la comunitat científica internacional

Qui té un paper fonamental? (3)

3. Els governs (perspectiva política)

Són els que paguen la major part de la recerca científica del seu país!

- 📄 **I després de la recerca ... no hi ha una política de preservació dels documents creats o publicats sobre els resultats de la investigació**
- 📄 **Haurien de RECOMANAR dins de les pròpies subvencions que els autors dipositin una còpia dels seus articles, informes, etc. en el corresponent arxiu institucional garantint la seva accessibilitat**
- 📄 **Haurien de POTENCIAR la bibliografia de la comunitat científica del seu país a text complet**
- 📄 **PROMOCIONAR serveis que recullin totes les metadades del arxius oberts institucionals del seu país**
- 📄 **Per aquells científics que no estan vinculats a una Universitat o Centre d'Investigació assegurar que podran auto-arxivar els seus documents**

Donar suport i recomanar l'auto-arxiu

Gràcies per la vostra atenció!

“Accés obert a la literatura científica....
...no és un impossible!!! “

wisubirats@gencat.net

<http://openlib.org/home/subirats/>